

POSTANOWIENIE

Dnia 28 maja 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Bogusław Cudowski (przewodniczący)

SSN Katarzyna Gonera

SSN Maciej Pacuda (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania A. Ł.

od decyzji Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 grudnia 2012 r., w przedmiocie nieuwzględnienia wniosku o przeniesienie w stan spoczynku, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 28 maja 2013 r.,

odrzuca odwołanie.

UZASADNIENIE

Minister Sprawiedliwości decyzją z dnia 20 grudnia 2012 r., podjętą na podstawie art. 75 § 2 pkt 1 i § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.) w związku z § 1 pkt 17 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 października 2012 r. w sprawie zniesienia niektórych sądów rejonowych (Dz. U. z 2012 r., poz. 1121) oraz § 3 pkt 22 lit. d) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 października 2012 r. w sprawie ustalenia siedzib i obszarów właściwości sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i sądów rejonowych (Dz. U. z 2012 r., poz. 1223), przeniósł sędziego Sądu Rejonowego A. Ł. z dniem 1 stycznia 2013 r. na stanowisko sędziego Sądu Rejonowego w X. Równocześnie Minister Sprawiedliwości poinformował sędziego A. Ł., że uwzględnienie jego wniosku z dnia 2 listopada 2012 r., złożonego w trybie art. 75 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych,

o przeniesienie na stanowisko sędziego Sądu Rejonowego w Y. nie było możliwe, z uwagi na brak wolnych etatów w tym Sądzie oraz brak potrzeby wzmocnienia kadrowego tego Sądu. Ponadto, Minister Sprawiedliwości poinformował sędziego A. Ł., że „w świetle powyższego” nie korzysta z przynależnego mu uprawnienia skierowania do Krajowej Rady Sądownictwa wniosku o przeniesienie go w stan spoczynku, o którym mowa w art. 71 § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Sędzia A. Ł. wniósł do Sądu Najwyższego odwołanie od powyższej decyzji, zaskarżając tę decyzję w części dotyczącej nieuwzględnienia jego wniosku o przeniesienie w stan spoczynku i zarzucając jej w tym zakresie naruszenie art. 180 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w związku z art. 71 § 3 i art. 100 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych. Wskazując na te zarzuty, autor odwołania domagał się przeniesienia go w stan spoczynku bądź „wyznaczenia” mu Sądu Rejonowego w Y. jako nowego miejsca służbowego na podstawie art. 75 § 3 w związku z art. 95 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ewentualnie zaś przeniesienia w stan spoczynku do chwili, gdy Minister Sprawiedliwości będzie miał możliwość wyznaczenia mu Sądu Rejonowego w Y. jako nowego miejsca służbowego.

Zdaniem skarżącego, Minister Sprawiedliwości w ogóle nie uzasadnił nieuwzględnienia wniosku o przeniesienie w stan spoczynku. Stanowisko Ministra jest natomiast sprzeczne z prawem, albowiem na mocy art. 180 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w związku z art. 71 § 3 i art. 100 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych skarżącemu przysługuje taki wniosek, z zachowaniem przewidzianego w art. 180 § 1 u.s.p. i art. 180 ust. 5 Konstytucji RP prawa do pełnego uposażenia.

Jako nieprawdziwe określił z kolei skarżący argumenty Ministra Sprawiedliwości uzasadniające nieprzeniesienie go na stanowisko sędziego Sądu Rejonowego w Y., skoro sędziego ze zlikwidowanego Sądu Rejonowego w Z. Minister przeniósł do Sądu Rejonowego w [...] wraz z jego etatem. Ponadto w Sądzie Rejonowym w Y. aż 9 sędziów złożyło przed końcem 2012 r. „podania o awans do Sądu Okręgowego”, w związku ze zwolnionymi tam etatami.

Dodatkowo skarżący powołał się także na fakt zamieszkiwania w Y., co powoduje, iż jeszcze bardziej niż dotychczas wydłuży się czas jego dojazdu do pracy, zwłaszcza że „z uwagi na zadłużenie i chorobę” może poruszać się wyłącznie środkami komunikacji publicznej. Dodał, że nie może przeprowadzić się do [...] ani do [...], gdyż żona pracuje w Sądzie Okręgowym w Y., a nadto opiekuje się tam chorą matką. On sam nie ma zaś żadnych środków finansowych na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych, ponieważ te, które ma, przeznacza na spłatę zaciągniętego kredytu hipotecznego.

W nadesłanym do Sądu Najwyższego piśmie procesowym z dnia 18 marca 2013 r. Minister Sprawiedliwości podniósł, że odwołanie od stanowiska, w którym Minister informuje, że nie skorzystał z uprawnienia skierowania do Krajowej Rady Sądownictwa wniosku o przeniesienie skarżącego w stan spoczynku, jest niedopuszczalne. Minister Sprawiedliwości zauważył też, że sędzia A.Ł. nie wystąpił do Krajowej Rady Sądownictwa z wnioskiem o przeniesienie w stan spoczynku w trybie art. 71 § 3 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych. Jego wniosek zawarty w kierowanym do Ministra Sprawiedliwości piśmie z dnia 2 listopada 2012 r. został natomiast przekazany Krajowej Radzie Sądownictwa w dniu 16 stycznia 2013 r.

Z kolei wniosek skarżącego o przeniesienie go na stanowisko sędziego Sądu Rejonowego w Y. został poddany analizie, która wykazała, że – przy braku wolnych etatów orzeczniczych w tym Sądzie – nie występuje potrzeba zwiększania jego obsady etatowej. Nie ma również podstaw do zmniejszania limitu etatów Sądu Rejonowego w [...] (a tym samym Sądu Rejonowego w X. przejmującego ten Sąd), natomiast uwzględnienie wniosku oznaczałoby właśnie przeniesienie skarżącego wraz z zajmowanym przez niego etatem, co spowodowałoby znaczący wzrost obciążeń pozostałych sędziów wpływem i pozostałością spraw, prowadząc do zróżnicowania obciążenia pracą, co nie znajduje uzasadnienia w treści art. 75 § 2 pkt 1 i 3 u.s.p.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odwołanie jest niedopuszczalne, w związku z czym nie może być merytorycznie rozpoznane przez Sąd Najwyższy.

Przepisy ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych przewidują wprowadzić możliwość odwołania się od decyzji Ministra Sprawiedliwości do Sądu Najwyższego, ale jedynie w przypadku przeniesienia sędziego na inne miejsce służbowe bez jego zgody, w razie zniesienia stanowiska wywołanego zmianą organizacji sądownictwa lub zniesienia danego sądu lub wydziału zamiejscowego albo przeniesienia siedziby sądu oraz niedopuszczalności zajmowania stanowiska sędziego w danym sądzie wskutek zawarcia między sędziami związku małżeńskiego albo powstania powinowactwa (art. 75 § 4 w związku z art. 75 § 2 pkt 1 i 2 u.s.p.). Powołany art. 75 § 4 u.s.p. ma charakter wyjątkowy, wobec czego nie może być wykładany rozszerzająco ani służyć wypełnieniu domniemanej luki prawnej, która zresztą w odniesieniu do instytucji przeniesienia sędziego w stan spoczynku w ogóle nie występuje (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2005 r., III KRS 5/05, niepublikowane). Instytucja ta jest przewidziana w art. 180 ust. 3 i 5 Konstytucji RP (a nie w art. 180 ust. 1, jak błędnie wskazuje w swym odwołaniu skarżący), przy czym w warunkach rozpoznawanej sprawy może chodzić jedynie o przewidzianą w art. 180 ust. 5 Konstytucji RP możliwość przeniesienia sędziego w stan spoczynku „w razie zmiany ustroju sądów lub zmiany granic okręgów sądowych”, gdyż inicjatywa skarżącego dotycząca przeniesienia go w stan spoczynku nie jest związana z uniemożliwiającymi mu sprawowanie urzędu chorobą lub utratą sił, o których mowa w art. 180 ust. 3 Konstytucji. Abstrahując więc od rozstrzygnięcia problemu, czy zniesienie pewnej liczby (79) sądów rejonowych stanowi zmianę ustroju sądów lub prowadzi do zmiany okręgów sądowych, należy zauważyć, że zgodnie z art. 73 § 1 w związku z art. 71 § 3 u.s.p. podjęcie decyzji o przeniesieniu sędziego w stan spoczynku należy do wyłącznej kompetencji Krajowej Rady Sądownictwa (por. art. 187 ust. 4 Konstytucji RP oraz art. 3 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r., o Krajowej Radzie Sądownictwa, Dz. U. Nr 126, poz. 714 ze zm.). Stosownie do treści art. 73 § 2 u.s.p., odwołanie do Sądu Najwyższego przysługuje natomiast od decyzji Krajowej Rady Sądownictwa. To nie Minister Sprawiedliwości jest zatem władny przenieść sędziego w stan spoczynku. Jedyna kompetencja, jaka przysługuje Ministrowi Sprawiedliwości w tym przedmiocie, to przewidziane w art. 71 § 3 u.s.p. uprawnienie do wystąpienia z wnioskiem (do

Krajowej Rady Sądownictwa) o przeniesienie sędziego w stan spoczynku, która wszakże nie jest realizowana w formie decyzji, od której przysługiwałoby odwołanie, skoro przepisy Prawa o ustroju sądów powszechnych zarówno takiej decyzji, jak i odwołania od niej, w szczególności zaś do Sądu Najwyższego, nie przewidują. Żaden inny przepis tej ustawy nie nakazuje też Ministrowi Sprawiedliwości, aby w przypadku zmiany ustroju sądów lub zmiany granic okręgów sądowych był on zobowiązany do wystąpienia z wymienionym wnioskiem. Ponadto treść art. 71 § 3 *in fine* u.s.p., w myśl której możliwość przeniesienia sędziego w stan spoczynku występuje, jeżeli nie został on przeniesiony do innego sądu, wskazuje jednoznacznie, że przeniesienie sędziego do innego sądu musi czynić ewentualny wniosek Ministra w ogóle bezprzedmiotowym.

Reasumując ten wątek rozważań, Sąd Najwyższy stoi na stanowisku, że przepisy Prawa o ustroju sądów powszechnych nie przewidują możliwości wniesienia przez sędziego odwołania do Sądu Najwyższego od stanowiska Ministra Sprawiedliwości dotyczącego wniosku o przeniesienie tego sędziego w stan spoczynku. Odwołanie takie musi więc zostać uznane za niedopuszczalne, przy czym nie chodzi tu o niedopuszczalność drogi sądowej, ale o nieprzysługiwanie (niedopuszczalność) szczególnego środka prawnego, jakim jest odwołanie rozpoznawane przez Sąd Najwyższy w szczególnym, jednoinstancyjnym postępowaniu.

Niedopuszczalne (w tym samym znaczeniu) jest również odwołanie skarżącego w zakresie, w którym kwestionuje ono nieuwzględnienie przez Ministra Sprawiedliwości wniosku skarżącego o przeniesienie go na stanowisko sędziego Sądu Rejonowego w Y. Co już wyżej zostało podniesione, prawo sędziego do odwołania się od decyzji Ministra Sprawiedliwości do Sądu Najwyższego przysługuje bowiem tylko w przypadku przeniesienia na inne miejsce służbowe bez zgody tego sędziego. Jak wyjaśnił zaś Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 26 listopada 2012 r., III PZ 13/12 (dotychczas niepublikowanym), zgoda sędziego na powołanie go do pełnienia tej służby skutkuje konsekwencjami poddania się reżimowi Prawa o ustroju sądów powszechnych i brak jest aksjologicznych podstaw do wyinterpretowania prawa sędziego do odwołania się do Sądu Najwyższego od odmowy uwzględnienia wniosku o przeniesienie służbowe, skoro ustawodawca

takiego odwołania w takim przypadku nie przewidywał. Podkreślenia wymaga fakt, iż stanowisko to zostało następnie zaaprobowane w postanowieniu z dnia 20 marca 2013 r., III KRS 139/13 (niepublikowanym). Sąd Najwyższy w obecnym składzie również podziela zaprezentowane wyżej stanowisko. Dlatego też uznaje, że w przypadku nieuwzględnienia przez Ministra Sprawiedliwości wniosku sędziego o przeniesienie go na inne miejsce służbowe, sędziemu nie przysługuje odwołanie do Sądu Najwyższego.

Kierując się przedstawionymi motywami oraz opierając się na treści art. 398⁶ § 3 k.p.c. (stosowanego odpowiednio przez analogię), Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.